

Verslag studiedag Brede School 16 oktober 2009 sessie 2: proefprojecten Secundair Onderwijs

Samenstelling panel:

- Tom Rydant (**TR**), coördinator proefproject “Kinderopvang: mogelijkheden voor een onderwijsinstelling”
- Mieke Fleurackers (**MF**), coördinator proefproject “Het Keerpunt”
- Hedwige Lefebver, (**HL**) coördinator proefproject “Marco Polo goes XXL”

Moderator: Veerle Ernalsteen.

Deelnemersgroep: 25 dln.

Verslaggever: Luk Bosman.

Het verslag is thematisch opgebouwd, niet chronologisch.

1. Is participatie van kinderen het zwakke broertje in de Brede School ?

HL : Wel en niet juist. Alle leerlingen doen mee. Ze wéten niet altijd dat ze mee doen, maar vraag je door of ze aan bepaalde deelprojecten benoemen ... dan weten ze het wel.

Hebben ze de mogelijkheid om ideeën in te brengen ? Ja, die dingen gebeuren natuurlijk en spontaan .. Ik probeer al jaren een leerlingenraad op te starten, en dat lukt maar niet. Mijn leerlingen zijn gelukkig ... ze kunnen hun ding doen – er wordt naar hen geluisterd.

TR : Ja, leerlingen hebben mee gedacht over bv. de inrichting. Maak een studie rond veiligheid, hygiëne ... en communiceer dat naar de afdeling die het moet uitbouwen. Dus ja, een hoge participatiegraad. Tweede voorbeeld: een bedrijf dat houten speelgoed maakt te Dendermonde. De productie gebeurde in Berlijn, Duitsland. Artisaan gemaakt. Samen met de bedrijfsvertegenwoordiger zijn de leerlingen in gesprek gegaan ... ze deden bijsturingen aan de oorspronkelijke plannen (mèt inbreng van mezelf). De bestelling is doorgevoerd. Leerlingen zijn naar Berlijn getrokken om mee te helpen aan de uitbouw van de speelpleinen. Dus hoge participatie ... maar de realiteit vraagt meer sturing dan het ideale participatieve verhaal. Leerlingen hebben vaak iets meer sturing nodig.

MF : Ja ze werken mee, en zijn minder doordrongen van het concept. Ze hebben geen algemeen beeld.

2. Brede School niet voor ASO?

Moderator : is BS een concept voor ASO ?

MF : leerlingen zijn er zo braaf dat andere werkvormen niet noodzakelijk blijken in ASO. De uitdaging om breder te gaan is er niet voor ASO-scholen. TSO/BSO scholen voelen die noodzaak sterker aan.

TR : We werken al jaren naar samenwerking met ASO-scholen, is erg moeilijk – de noodzaak ligt anders ... maar dat komt nog wel. ASO-scholen beginnen na te denken over stages voor leerlingen en zo....

HL : De weg voor ASO-leerlingen naar de maatschappij ligt zgn. eenvoudiger, maar ze vergissen zich daar zwaar in. Ik sta al 1000 jaar in het BSO – ook met OKAN-leerlingen en als de basis er niet is, of onvoldoende dan Er worden ook in ASO kansen gemist om leerlingen nauwer te betrekken bij hun school. Onze leerlingen zien de school als hun 2^e thuis. ASO-leerlingen hebben die ervaring veel minder. De BS zorgt ook voor andere dingen - mijn ouders komen hier over de vloer. Leerlingen vinden dat niet altijd leuk, maar aan de andere kant versterkt dat toch de band met de school. De BS heeft oog voor de buurt waar de school zich bevindt.

Opmerking uit de zaal : Het bredeschoolidee is niet louter iets voor TSO/BSO-scholen. Wij vinden bij ons – een ASO- school - dat er veel te doen is rond 'breeddenkendheid – de noodzaak aan de vrijwilligerssector bijvoorbeeld – daar ligt een taak voor de ASO-scholen; sociale vaardigheid geldt evengoed binnen een ASO-school. Aan breder denken willen we werken.

We hebben dus wel een bredeschoolproject, maar worden er niet voor gesubsidieerd. We dienden wel een aanvraag in, maar kwamen niet in aanmerking door het hoge aantal aanvragen. We werden er niet voor uitgekozen. Maar er wordt op ASO-scholen wél gedacht aan het Brede School gedachtengoed.

Opmerking uit de zaal : een gemengde ASO/TSO/BSO- school geeft aanleiding tot kruisbestuiving tussen de onderwijsvormen. Vanuit het beleid worden via de VOET's (= vakoverschrijdende eindtermen) voorzetten gegeven – met aandacht voor het sociale, voor peerevaluatie,... en dat begint los te lopen.

Moderator : Wat is wezenlijk verschil tussen BS en stages lopen ?

TR : We werken veel met stages (180 stageplaatsen per jaar). Als BS ... wat is de definitie ? BS moet er op gericht zijn dat de dagelijkse werking helemaal doordoesemd wordt door een inbedding in de context.

De rol van de leraar ligt ook anders De leerkracht fungeert meer als coach. De leerlingen evolueren meer op hun eigen tempo en ritme. Op dat spoor willen we verder werken.

HL : Stages zijn individueler. Op stage doe ik mijn ding. In BS projecten is het veeleer de groep, de klas, of klasoverstijgend. Naast de 'gewone' stages in het Mythil-instituut (= school voor zwaar fysiek gehandcapten) is er het zgn. Mythil-project waar we jaarlijks samen een groot project opzetten. Bij de BS is het werken eerder 'breder'.

3. Aansluiten bij kernopdracht van de partners is essentieel

HL : BS is ontstaan vanuit heel wat losse flodders. Dat gaf chaos. We zijn gaan ordenen, en gaan zoeken naar waar iedereen kan participeren. Waarom is het goed? Samenhang is belangrijk en gelieerd aan de kerntaak van een opleiding.

TR : De kernopdracht van alle partners moet in rekening worden gebracht om te proberen een win-win situatie te creëren voor alle partners. Een voorbeeld: kinderopvang tijdens het winkelen van ouders gaat gepaard met

opleiding en inrichting van de opvangruimtes. We proberen via die weg de kloof met het werkveld te verkleinen en leerlingen betere ontwikkelingskansen te geven.

Er worden meer dingen van de school gevraagd en door middel van bredeschoolproject proberen we er een antwoord op te geven. Wat betekent 'zorg om optimale kansen' te bieden? Hedendaagse vraagstukken komen sneller op ons af en we moeten ons blijvend afvragen wat de verschuiving binnen de kernopdracht is.

HL : De nood breidt zich uit – de nood tot opvoeden – we willen jongeren helpen bij de vraag “wat kan ik voor een maatschappij betekenen:” – BS geeft veel kansen om op een leuke manier de school als veel aangenamer te ervaren.

TR : als leerlingen vroeger afstudeerden moesten ze sterk technisch geschoold zijn. Nu vragen bedrijfsleiders ons leerlingen die sociaal vaardig zijn, flexibeler zijn, ... Het huidige onderwijs geeft daar geen antwoord op. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat de talenten van die jongeren ontdekt worden zodat er kan aan gewerkt worden ... dat is ons uitgangspunt om aan BS deel te nemen. Voor ons is de BS : betere ontwikkelingskansen aan te bieden.

Vraag vanuit de zaal : Hoe zit het bij jullie met ouders ? Taalbeleid, LOP-werking, betrekken van ouders ? Wat is de rol van de BS daarin ?

MF : Taalbeleid zit helemaal vooraan bij ons. De kinderen zitten op dezelfde school als waar hun ouders Nederlands volgen.

TR : Mensen die een opleiding dienen te volgen via de VDAB bij het Huis van het Nederlands of een andere organisatie kunnen dankzij het project opvang voor hun kinderen aanvragen. Hierdoor worden verschillende cursisten in de mogelijkheid gesteld om Nederlands te leren.

HL : Bij ons is alles taalbeleid. Alles wat we doen is taal. Door vele oorzaken zijn de taallessen voor ouders weggevallen. We begonnen het schooljaar in de voormiddag met de kindjes, en in de namiddag maakten we de ouders wegwijs.

Elke maand zijn er zgn. TheeMacafés (staat voor thee – mama's) waar we informeel met elkaar omgaan en thema's bespreken. Vaak zijn er evenveel tolken als ouders aanwezig – we hebben zo'n 50 nationaliteiten op school. In het begin handelen de thema's over wat ze moeten weten over het schoolleven, daarna over opvoedingsthema's die hen aanbelangen bv. vrije tijd,... Daarnaast is er elke donderdag het Papiermoment – ouders mogen uitleg vragen over allerlei papieren. Via oudercontacten e.d. doen we aan taalontwikkeling bij de ouders.

4. Wie coördineert best?

Vraag vanuit de zaal: Jullie zijn leraar of coördinator... jullie doen dit vrijwillig ?

TR : Ik gaf les in de afdeling Kinderverzorging. Onze uitstromers kwamen terecht op andere plekken bv. de Delhaize-kassa. Waarom stromen ze niet door? De stad Dendermonde kwam uitleggen hoe ze konden starten als onthaalouder. Onze leerlingen kwamen er ook niet in terecht? Dus moesten we het nog concreter maken. Er kwam een ruimte in de school ter beschikking waar alle afdelingen aan samenwerkten om er een onthaalruimte van te maken. Zodat twee oud-leerlingen er als onthaalouder kunnen samenwerken. Ze werken er tegen kosthuurprijs – ze kunnen er in een beschermde omgeving het beroep uitoefenen. Ze zijn wel verplicht om door te stromen na een paar jaren en worden vervangen door nieuwe oud-leerlingen. Dat biedt hen betere toekomstperspectieven. Dat project werd door de directie als project aangevraagd binnen het Accent op Talent – initiatief van de Koning Boudewijn Stichting in 2003. Dan werd ik als coördinator aangesteld vanuit die projectfinanciering – nu ben ik voltijds vrijgesteld en als coördinator aangesteld. BS is één van mijn taken.

HL : ik ben adjunct-directeur, en aldus voor deze opdracht vrijgesteld. Ik moet enkel kijken of het allemaal gebeurt, want ons team neemt erg veel op de schouders. De leerkrachten doen echt veel zelf. Ik ben zelf erg gemotiveerd – en zeg soms te snel toe voor nieuwe initiatieven. Ik houd me vooral ook bezig met de financiën, en de ondersteuning van het team.

MF : BS bestond al voor ik er kwam. Ik ben aangezocht om een voltijdse functie op te nemen, die komt uit de urenpot – dit schooljaar viel dat terug tot een 60%-opdracht.

5. Brede School ... maatschappelijk relevant?

MF : Bewoners hebben hun lokaal binnen de school – we zijn een minisamenleving op een kleine omgeving. Er is bv. Kopspel dat een constructieatelier is binnen het Deeltijds Beroepsonderwijs. De gasten die decors moeten bouwen doen er stage. 's Avonds en op vrije dagen is er de muziekschool en dat brengt vooral een witte middenklasse bij ons op school – mensen die anders de weg naar de school niet zouden vinden. De lokalen zijn een lokmiddel voor de buurtbewoners. Met elke partner is het anders. We hebben nauwere banden met de ene dan met de andere.

We zijn een school die open is van 8 tot 22 uur 's avonds. Elk lokaal is bezet van 's ochtends tot 's avonds. Er brandt altijd licht dat maakt de buurt veiliger ... er is sociale controle, een stroom van mensen, er is iets aanwezig. Het gevolg was een daling van de kleine criminaliteit in onze buurt. Dus gewoon er zijn ... zelfs zonder projecten ... maakt onze school maatschappelijk relevant.

TR : Als BS ben je dubbel maatschappelijk relevant omdat – naast het onderwijs - je inspeelt op de vragen uit de buurt. Bv. de behoefte aan kinderopvang in het centrum van Dendermonde.

MF : Elke school die luistert naar 'het dorp' rondom zich...wordt automatisch een brede school. Mensen die de turnzaal gebruiken. De vraag is dan of je je ervoor openstelt of niet. De omgeving ... stroomt binnen als je één deur openzet !!

HL : Bijvoorbeeld : het Mythilproject, waar we onze kinderen leren omgaan met mensen in een rolstoel. Het eerste contact is vaak ... "aah". Maar dat verandert snel. Onze lln. ervaren wat het betekent, het trekt hun blik open. ...En ze beginnen gevoelig te worden voor de problematiek van rolstoelpatiënten in hun omgeving. Niet enkel de leerlingen, ook de leraren veranderen erdoor. Wat hebben de Mythil-kinderen er aan? In het begin worden ze aangegaapt, snel daarna worden ze 'vollediger' bekeken. De leerlingen uit onze kledingafdeling maken aangepaste kleding voor hen ... en tijdens onze modeshow zijn zij de sterren van de catwalk. Een enorme boost voor dié kinderen !

6. Schoolteam in de boot!

HL : alle LK hebben taken in de BS – hoe maak ik de opleiding zo interessant, levensecht, maatschappelijk relevant mogelijk ?

Vraag vanuit de zaal: Kunnen leraren op vrijwillige basis meewerken ... of hoe gaat dat ?

TR : De leraar moet de meerwaarde inzien van het project. Je moet kunnen mee nadenken. In de praktijk is niet iedereen het eens over de uitgangspunten. Er is een inlooperperiode nodig om interactie met de leerkrachten mogelijk te maken. In elk groep heb je trekkers,...soms moet je dingen verplichten. Dat kan eventjes duren – er moet een omgeving gecreëerd worden waarbij iedereen zich goed voelt. Blijven zoeken naar nieuwe uitdagingen – samen met de mensen – hoe kunnen we dit bereiken – we proberen samen te zoeken naar oplossingen en mogelijkheden. Soms zijn we het er niet over eens – soms vragen we het engagement "om iets uit te proberen". Achteraf wordt alles geëvalueerd.

HL : Als je voelt dat het gemakkelijker wordt, dat de leerlingen . er deugd aan hebben ... dan ervaar je dat niet als een belasting. Het extra werk wordt lichter omdat het iets is waar je voor kiest en voor wil gaan. Af en toe is er wel een leerkrachtwissel. We hadden een LK als drijvende kracht – die de woensdagnamiddagactiviteiten organiseerde, en die ging op pensioen. De jonge vervanger plaatsten we in een duo-opdracht met een meer ervaren LK om in die opdracht in te groeien. Bij een nieuw iemand stel ik welke eisen we aan iemand stellen op onze school en wat onze uitgangspunten zijn. Voelt de kandidaat zich daar fijn bij, dan kan er samengewerkt worden. Onze werking is al zo uitgebouwd dat mensen zich er echt voor engageren om aan ons project deel te nemen.

TR : Je verplicht de mensen niet. Onze doelstelling is om binnen de 3 jaar een project zelfstandig te laten functioneren – om daar te kunnen aan voldoen moet er een zekere snelheid van uitvoering aan gegeven worden. Als je mensen louter verplicht dan lukt dat niet. In het begin moet je kunnen zeggen "we gaan er aan werken" & dan druk je even door. Maar als het niet door de leerkrachten gedragen worden ... dan verdwijnt het snel.

7. Zonder Brede School ...

TR : een minder uitgebreid netwerk, minder betrokkenheid en minder ontwikkelingskansen voor jongeren en LK.

HL : Een losse boel, minder kijk naar buiten, meer klasgebonden, minder infiltratie in de buurt.

MF : minder praktische problemen – geen venster op de wereld, de buurt .. geen open huis waar ruimte is voor improvisatie en creativiteit.

HL : Een aanbeveling : begin snel aan de BS! Het extra werk weegt niet op tegen de voordelen.